

Avaleht>Raha/Rahalised nõuded>Hagi tagamine nõude puhul ELI liikmesriikides

Hagi tagamine nõude puhul ELI liikmesriikides

Bulgaaria

1 Millised on abinõude eri liigid?

Kohtumenetlus kestab tavaliselt kas kauem või vähem aega. Menetluse pikalevenimine, mille põhjuseks on tavaliselt kohtumenetluses läbitavad eri etapid ja kohtuastmed, võib muuta taotletud õiguskaitsse ebatõhusaks, sest kohtuotsuse tegemine ja seega ka jõustumine viibib. Seetõttu on seadusandja ette näinud hulga meetmeid, et tagada tõhus kohtulik kaitse.

Hagi tagamisega seotud küsimusi reguleerivad tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) artiklid 389–404.

Vastavalt TsMS artiklile 391 on hagi tagamine lubatud, kui sellise ajutise meetmeta oleks hagejal võimatu või väga raske teostada kohtuotsusest tulenevaid õigusi ja kui: a) hagi toetavad kindlad dokumentaalsed tõendid või b) esitatakse tagatis kohtu määratud summas vastavalt kohustuste ja lepingute seaduse artiklitele 180 ja 181. Tagatist võidakse nõuda isegi kindlate dokumentaalsete tõendite olemasolu korral.

Seega on ajutiste meetmete kehtestamise peamiseks eelduseks ja kohustuslikuks tingimuseks oht, et hageja ei saa teostada oma õigusi, mis tulenevad kohtuotsusest, mis arvatavasti tehakse seoses tõenäoliselt põhjendatud nõudega.

Hagi tagamiseks peaks kohus hindama järgmiste eelduste olemasolu: hagi tagamise vajadus, hagi ning konkreetse juhtumi ja sõnaselgelt taotletava õiguskaitsse jaoks asjakohase ja piisava ajutise meetme võimalik põhjendus, mille esitab hageja.

TsMS artikli 397 lõike 1 kohaselt nähakse seadusega ette järgmised ajutised meetmed:

- 1) kinnisvara arestimine;
- 2) vallasvara ja saadaolevate summade, sh äriühingu aktsiate arestimine;
- 3) muud kohtu määratud asjakohased meetmed, sh mootorsõiduki arestimine ja täitemenetluse peatamine.

Kohus võib ka kohaldada nõude summa ulatuses mitut ajutist meetet.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

TsMS 34. peatüki kohaselt on hagi tagamine lubatud:

- 1) vastavalt TsMS artiklile 389 kõikide nõuete puhul kõikides menetluse etappides enne kohtuliku uurimise lõppu apellatsioonimenetluses;
- 2) vastavalt TsMS artiklile 390 saab kõiki nõudeid tagada isegi enne hagi esitamist.

Ajutiste meetmete kohaldamise taotlemine pooleliolevas kohtuasjas:

Hageja esitab avalduse kohtule, kes on pädev õigusvaidlust lahendama. Hagi tagamiseks peavad olema täidetud TsMS artiklis 391 sätestatud eeldused – hagi võimalik põhjendus, hagi tagamise vajadus (st oht, et kui hageja nõue rahuldatakse, ei ole võimalik seda kostjalt sisse nõuda) ja konkreetse meetme piisavus. TsMS artikli 391 lõike 2 punktis 3 on sätestatud, et kui tõendid on ebapiisavad, võib kohus oma äranägemisel ka nõuda enda määratud rahalise tagatise maksmist.

Hagi tagamine on lubatud isegi siis, kui menetlus on peatatud.

Tulevikus tekkiva nõude tagamise taotlemine

Avaldus esitatakse hageja alalise elukoha või selle koha järgsele kohtule, kus asub vara, millega hagi tagatakse. Kui ajutise meetmena taotletakse täitemenetluse peatamist, tuleb taotlus esitada täitmise koha järgsele pädevale kohtule.

Kui ajutisi meetmeid kohaldatakse seoses tulevikus tekkiva nõudega, kehtestab kohus hagi esitamise tähtaja, mis ei tohi olla pikem kui üks kuu. Sellise ajutise meetme kohaldamise olulised eeldused on samad mis ajutise meetme kohaldamise puhul pooleliolevas menetluses.

Avalduses tuleb ära märkida, millise ajutise meetme kohaldamist taotletakse ja nõude summa. Avaldus tuleb esitada olenevalt TsMS artiklis 104 sätestatud kohtualluvusest asjaomasele piirkondlikule või kohalikule kohtule.

Avalduse võib esitada asjaomane isik või tema esindaja või advokaat. Avalduse koopiat ei nõuta, sest vastaspoolele seda ei esitata.

Kohtu kehtestatud ajutiste meetmete kohaldamise eest vastutavad:

kinnisvara arestimine – kohtu kantselei;

võlgniku vallasvara ja saadaolevate summade arestimine – riiklik või eraõiguslik kohtutäitur, kes muu hulgas teavitab sellest kolmandaid isikuid, nt pankasid ja muid krediidiasutusi;

sõidukitega seotud ajutised meetmed – asjaomane liikluspolitseiteenistus;

täitemenetluse peatamine ajutise meetmena – hagi tagamise määruse koopia tuleks esitada täitemenetluse algatanud kohtutäiturile;

muud seaduses ettenähtud meetmed – isiku valitud asjaomane riiklik või eraõiguslik kohtutäitur.

2.2 Peamised tingimused

Eelkirjeldatud ajutiste meetmete kohaldamise olulised eeldused on sätestatud TsMS artiklis 391.

Ülalpidamisnõude tagamine on lubatud isegi siis, kui see ei ole kooskõlas TsMS artikliga 391; sellisel juhul võib kohus kohaldada ajutisi meetmeid omal algatusel.

Samuti võidakse lubada hagi osalist tagamist, kuid ainult osas, mille kohta on esitatud piisavad tõendid.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Üldiselt saab ajutisi meetmeid kohaldada võlgniku mistahes vara suhtes. Rahalise nõude tagamine saadaolevate summade arestimisega, mille suhtes ei saa nõuet täitmisele pöörata, ei ole lubatud.

Vastavalt TsMS artikli 393 lõikele 1 ei ole riigi, riigiasutuse ja tervishoiuasutuste seaduse artikli 5 lõike 1 kohase tervishoiuasutuse vastu esitatud rahalise nõude tagamine lubatud.

Ajutisi meetmeid võib kohaldada järgmist liiki varade suhtes:

pangakontod;

vallasvara;

kinnisvara;

sõidukid (arestimine);

täitemenetlused;

tulevase võlgniku konkreetset varad seaduses sõnaselgelt sätestatud muudel juhtudel.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kõik võlgniku poolt varaga tehtud käsutustehingud on kehtetud seoses võlausaldaja ja seotud võlausaldajatega. Kinnisvara puhul on kehtetud ainult need käsutustehingud, mis on tehtud pärast vara käsutamise keelumärke registrisse kandmist vastavalt TsMS artiklile 452.

TsMS artikkel 453 reguleerib nende õiguste võimalikku teostatamist, mis võlausaldaja ja seotud võlausaldajad on omandanud pärast vara käsutamise keelumärke registrisse kandmist ja arestimisteate saamist.

Vastavalt TsMS artiklile 401 võib tagatud nõuetega võlausaldaja esitada kolmanda vastutava isiku vastu hagi nende summade ja varade väljamõistmiseks, mida viimane keeldub vabatahtlikult loovutamast.

Vastavalt TsMS artiklile 514 koostoimes artikliga 401, kannab hagi tagamisega seotud kulud isik, kelle taotlusel ajutisi meetmeid kohaldatakse.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Hagi tagamist lubatakse põhimõttel, et poolleiolevas menetluses kohaldatakse asjaomast ajutist meetet enne, kui menetlus on lõpetatud jõustunud kohtuotsusega.

Kui ajutisi meetmeid kohaldatakse seoses tulevikus tekkiva nõudega, määrab kohus hagi esitamise tähtaja, mis ei tohi olla pikem kui üks kuu. Kui hagi esitamise kohta ettenähtud tähtaja jooksul ei ole tõendeid esitatud, tühistab kohus ajutised meetmed omal algatusel vastavalt TsMS artikli 390 lõikele 3. Kui hagi, mille tagamiseks ajutisi meetmeid kohaldati, esitatakse (nagu seda tavaliselt tehakse), jäävad ajutised meetmed jõusse kuni menetluse lõpetamiseni.

TsMS artikkel 402 reguleerib ajutiste meetmete tühistamist. Selles artiklis on sätestatud, et huvitatud isik peab esitama avalduse, mille koopia tuleb edastada ajutiste meetmete kohaldamist taotlenud isikule. Viimane võib kolme päeva jooksul esitada vastuväite. Kohus tühistab ajutised meetmed kinnisel kohtuistungil pärast seda, kui ta on täielikult veendunud, et ajutiste meetmete kohaldamiseks ei ole enam põhjust või kui kostja on esitanud ettenähtud tähtaja jooksul tagatise hageja nõutud kogusumma ulatuses (TsMS artikli 398 lõige 2). Ajutiste meetmete tühistamise määrase saab edasi kaevata, esitades selle peale kaebuse ühe nädala jooksul.

Vastavalt TsMS artiklile 398 võib ajutiste meetmete asendamist lubada järgmiselt:

lõike 1 alusel: kohus võib ühe poole taotlusel ja pärast teise poole teavitamist ning võttes arvesse teise poole poolt kolme päeva jooksul pärast teavitamist esitatud vastuväiteid anda loa üht liiki ajutise meetme asendamiseks teist liiki ajutise meetmega.

lõike 2 alusel: rahaliselt hinnatava nõude tagamisel võib kostja teise poole nõusolekuta alati asendada lubatud tagatise lubadusega tasuda raha või muude väärtpaperitega vastavalt kohustuste ja lepingute seaduse artiklitele 180 ja 181.

TsMS artikli 398 lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhtudel arestimine tühistatakse.

Seadus ei keela kostjal esitada hageja vastu hagi ajutiste meetmete tõttu kantud kahju hüvitamiseks, kui hagi, mille tagamiseks ajutisi meetmeid kohaldati, võetakse tagasi või seda ei esitata ettenähtud tähtaja jooksul ning kui kohtuasi lõpetatakse (TsMS artikkel 403).

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Vastavalt TsMS artiklile 396 saab hagi tagamise määrase edasi kaevata, esitades selle peale kaebuse ühe nädala jooksul. Hageja jaoks algab see ühenädalane periood kohtumääruse kättesaamisel, samal ajal kui kostja jaoks (isiku, kelle suhtes ajutisi meetmeid kohaldati) algab tähtaeg päevast, mil kohtutäitur, kohtu kantselei või kohus edastas talle teate ajutiste meetmete kohaldamise kohta. Määruskaebuse koopia tuleb esitada vastaspoolele, kes peab sellele vastama ühe nädala jooksul.

Ajutiste meetmete kohaldamisest keeldumise määrase edasikaebamisel kostjale hageja määruskaebuse koopiat ei edastata.

Kui apellatsioonikohus jätab ajutiste meetmete kohaldamise või nende kohaldamisest keeldumise määrase jõusse, määrase peale kassatsioonkaebust esitada ei saa. Kui apellatsioonikohus on kohaldanud ajutisi meetmeid, mille kohaldamisest esimese astme kohus keeldus, võib apellatsioonikohtu otsuse edasi kaevata, esitades kassatsioonkaebuse kõrgemale kassatsioonikohtule, kui TsMS artiklis 280 sätestatud kassatsioonkaebuse esitamise tingimused on täidetud.

Kehtiva TsMS kohaselt saab edasi kaevata nii kohaldatud ajutised meetmed kui ka kohtu poolt ajutise meetme kohaldamise tingimusena määratud tagatise summa. Apellatsioonikohtule esitatud kaebus ei peata siiski ajutiste meetmete kohaldamist enne, kui kõrgem kohus on teinud otsuse apellatsioonkaebuse kohta ja ajutised meetmed tühistanud.

Viimati uuendatud: 03/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.